

Osobní bilance roku 2009 z pohledu českých občanů a výhled do roku příštího

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>30. 11. – 7. 12. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1067</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.192, OV.193, OV.194, OV.195</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. prosince 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V rámci svého prosincového šetření se CVVM zajímalo o to, jak občané z osobního pohledu hodnotí uplynulý rok 2009, v čem se jim vedlo nejlépe a v čem naopak nejhůře a co očekávají od nadcházejícího roku 2010 v porovnání s rokem uplynulým.

Tabulka 1: Hodnocení roku 2009¹

velmi dobrý	5
spíše dobrý	54
spíše špatný	32
velmi špatný	7
neví	2
+/-	59/39

Pozn.: Sloupcová procenta.

Z výsledku šetření vyplynulo, že asi třípětinová většina (59 %) oslovených hodnotí končící rok 2009 pozitivně, i když drtivou většinou se tito respondenti klonili k mírnější variantě „spíše dobrý“, kterou zvolilo 54 %, zatímco jen jeden dotázaný z dvaceti rok 2009 označil za „velmi dobrý“. Naopak přibližně dvě

¹ Otázka všem respondentům: „Byl pro Vás osobně rok 2009 celkově velmi dobrý, spíše dobrý, spíše špatný, velmi špatný?“

pětiny (39 %) dotázaných vyhodnotily rok 2009 z osobního úhlu pohledu negativně, když asi třetina (32 %) jej označila za „spíše špatný“ a dalších 7 % dokonce za „velmi špatný“.

Podrobnější analýza na základě sociodemografických a jiných třídících znaků ukázala, že zdaleka nejsilněji hodnocení uplynulého roku koresponduje se subjektivním hodnocením životní úrovně. Lidé, kteří tuto úroveň hodnotí jako dobrou, v 88 % případů příznivě hodnotí i uplynulý rok, zatímco jako špatný jej v této skupině vnímá jen jeden z deseti dotázaných. Ve skupině respondentů, kteří životní úroveň své domácnosti označují jako „ani dobrou, ani špatnou“, příznivé hodnocení roku 2009 dosahovalo 57 % a nepříznivé 41 %. Mezi lidmi se špatnou životní úrovní pak jednoznačně převládá negativní hodnocení roku 2009 (82 %) nad příznivými ohlasy (16 %). Kromě toho mezi těmi, kdo uplynulý rok z osobního hlediska hodnotí relativně příznivěji, šetření zaregistrovalo dotázané mladší 30 let, absolventy vysokých škol, studenty či vysoce kvalifikované odborné nebo vedoucí pracovníky. Naopak relativně horší hodnocení roku 2009 je patrné u lidí starších 60 let, důchodců, nezaměstnaných, vyučených bez maturity a z hlediska rodinného stavu lidí rozvedených nebo ovdovělých.

Formou dvou otevřených otázek, na něž respondenti mohli odpovídat dvěma odlišnými odpověďmi, šetření rovněž zkoumalo, ve kterých oblastech se dotázaným v uplynulém roce dařilo nejlépe² a ve kterých naopak nejhůře.³

Pokud jde o oblasti, kde byla situace z pohledu respondentů nejlepší, mezi nimi se nejčastěji objevovala rodina, partnerské vztahy či obecně osobní život (55 % dotázaných toto zmínilo v některé z dvou možných odpovědí), práce, zaměstnání, kariéra, podnikání či studium (40 %), zdraví, ať už vlastní, či někoho z rodiny (18 %), volný čas, koníčky, sport (10 %), finance (6 %), vztahy s přáteli či se sousedy (4 %) a bydlení (4 %). 7 % respondentů ovšem přímo uvedlo, že se jim nedařilo v ničem, další 4 % odpověděla, že neví.⁴

K nejméně frekventovaným oblastem z těch, kde se dotázaným dařilo nejhůře, patřily finance (29 %), zdraví (28 %), práce, zaměstnání, kariéra, podnikání či studium (26 %), rodina, partnerské vztahy či obecně osobní život (16 %), volný čas, koníčky, sport (5 %) a bydlení (4 %). 9 % respondentů uvedlo odpověď „v ničem“, stejný byl podíl těch, kdo nevěděli.

Poslední otázka se věnovala tomu, jak v porovnání s rokem letošním dotázaní vidí rok 2010.⁵

Tabulka 2: Očekávání v roce 2010

	všichni dotázaní	2009 dobrý	2009 špatný
o hodně lepší	3	3	3
o něco lepší	22	26	18
stejný jako letošní	48	53	39
o něco horší	15	10	24
o hodně horší	4	0	10
neví	8	8	6
+/-	25/19	29/10	21/34

Pozn.: Sloupcová procenta.

² Otázka: „V jakých dvou oblastech Vašeho života máte pocit, že se Vám v roce 2009 vedlo nejlépe?“

³ Otázka: „A v jakých dvou oblastech Vašeho života máte pocit, že se Vám v roce 2009 vedlo nejhůře?“

⁴ Dopočet do 200 % tvoří jiné, méně četné odpovědi a nevyužité možnosti odpovědí.

⁵ Otázka: „A jaký čekáte, že pro Vás osobně bude rok 2010? Bude o hodně lepší, o něco lepší, stejný jako letošní, o něco horší, o hodně horší?“

Jak ukazují výsledky v tabulce 2, optimistická očekávání, že rok 2010 bude lepší než rok právě končící, vyjadřuje čtvrtina (25 %) respondentů, zatímco zcela opačné mínění se objevuje u necelé pětiny (19 %) dotázaných. Zdaleka nejčastěji se ale čeští občané kloní k tomu, že příští rok bude stejný jako letošní, což ve výzkumu uvedla téměř polovina (48 %) oslovených. V odpovědích se přitom projevuje zřetelný rozdíl mezi respondenty, kteří končící rok hodnotí pozitivně, a dotázanými, kteří naopak rok 2009 ze svého pohledu považují za špatný. Mezi těmi prvními se poměr příznivých a nepříznivých očekávání (29 % : 10 %) přiklonil výrazně ve prospěch optimistické varianty, u druhé skupiny naopak poměrně zřetelně převážila očekávání zhoršení (34 %) nad zlepšením (21 %). U obou uvedených skupin byla nejčastější odpovědí varianta, že rok 2010 bude stejný jako rok letošní, ovšem mezi lidmi příznivě hodnotícími rok 2009 bylo její zastoupení relativně vyšší a tatáž odpověď mezi oběma skupinami má samozřejmě velmi odlišný význam. U těch, pro které byl uplynulý rok dobrý, je takové očekávání v podstatě optimistickým vyjádřením, zatímco v případě respondentů hodnotících rok 2009 negativně je obdobné očekávání pro rok 2010 zřejmě nepříznivé.

Sociodemografické diference v případě očekávání pro rok 2010 jsou obdobné jako u hodnocení roku letošního, i když vzhledem k přítomnosti středové varianty v rámci škály nabízených možností odpovědi a její značné frekventovanosti ve vyjádřeních respondentů jsou tyto rozdíly méně výrazné a v některých případech statisticky nikoli dostatečně průkazné. Příznivěji vyznívají očekávání především u dotázaných s dobrou životní úrovní a dále mezi respondenty mladšími 30 let či studenty. Naopak relativně horší vyhlídky do roku 2010 deklarují lidé starší 60 let, důchodci, nezaměstnaní a také kvalifikovaní dělníci, u kterých se v tomto ohledu pravděpodobně projevuje pocit jistého ohrožení v souvislosti se současnou ekonomickou krizí.